

men naar den fulde Virkning af Beskatningen tages i Betragtning, er der ingen Tvivl om, at det reelle Indtægtsbeløb, de velhavende Klasser raader over til Opsparing og Forbrug, er mindre end før Krigen.

C. Fl. Steenstrup.

N. BUCHARIN: *Die politische Ökonomie des Rentners.* (Die Wert- und Profittheorie der österreichischen Schule). Marxistische Bibliothek Band 2. Oversat fra Russisk af Dr. Anna Lifschitz. Verlag für Literatur und Politik, Berlin S. W. 48 1926. 194 Sider.

Tiden har været haard ved den østrigske Skoles Teorier og Metoder. Fra alle Sider er den angrebet og med det Resultat, at nu kun faa Nationaløkonomer vil staa op og bevidne deres Tilslutning til de Teorier, som Wieser og Bøhm-Bawerk i sin Tid under saa stærk Tilslutning fremsatte. Kritiken er kommet saavel fra borgerlig som fra socialistisk Hold, og paa mange Punkter er den gaaet ud paa det samme. I ovennævnte Værk af de russiske Kommunisters dygtigste Teoretiker, N. Bucharin, er denne da ogsaa i Stand til at underbygge sin Kritik med mangfoldige Citater fra ellers vidt forskellige Kredse. I Slutningen af Bogen nævner Bucharin dette som noget, der har den største Betydning for Kommunisterne: at de ligesom i den praktiske Kamp ogsaa i den ideologiske Kamp er i Stand til at paavise og udnytte alle Modsætningerne mellem Fjenden.

Af Forordet til den russiske Udgave fremgaar det, at Bogens Manuskript allerede var færdig i 1914, men paa Grund af de følgende urolige Tider blev den først udgivet i 1919. Ved Krigens Udbrud opholdt Bucharin sig i Wien, hvor han hørte Forelæsninger af Bøhm-Bawerk. I de følgende Aar blev han efterhaanden nødt til at flytte fra Land til Land: fra Østrig til Svejts, derfra til Stockholm; udvist fra Sverige rejste han til Norge, derfra igen til Amerika, hvorfra han endelig efter Revolutionen vendte tilbage til Rusland. Overalt benyttede han Lejligheden til at foretage nationaløkonomiske Studier. — Det skal straks siges, at man i dette Værk har en af de bedste kritiske Fremstillinger af Grænsenytteværdilæren og den Bøhm-Bawerkske Kapitalrenteteori. Argumentationen hviler helt igennem paa solid Grund og bæres af en omfattende Belæsthed, som dog ikke tynger, idet Citaterne altid træffer det centrale. Selvfølgelig lægger Bucharin ikke Skjul paa, at han er marxistisk Kommunist, men han har paa lykkelig Maade forstaaet at holde Fremstilling og Kritik af andres Opfattelse i een Baas, og sine egne Teorier i en anden Baas.

men naar den fulde Virkning af Beskatningen tages i Betragtning, er der ingen Tvivl om, at det reelle Indtægtsbeløb, de velhavende Klasser raader over til Opsparing og Forbrug, er mindre end før Krigen.

C. Fl. Steenstrup.

N. BUCHARIN: *Die politische Ökonomie des Rentners*. (Die Wert- und Profittheorie der österreichischen Schule). Marxistische Bibliothek Band 2. Oversat fra Russisk af Dr. Anna Lifschitz. Verlag für Literatur und Politik, Berlin S. W. 48 1926. 194 Sider.

Tiden har været haard ved den østrigske Skoles Teorier og Metoder. Fra alle Sider er den angrebet og med det Resultat, at nu kun faa Nationaløkonomer vil staa op og bevidne deres Tilslutning til de Teorier, som Wieser og Bøhm-Bawerk i sin Tid under saa stærk Tilslutning fremsatte. Kritiken er kommet saavel fra borgerlig som fra socialistisk Hold, og paa mange Punkter er den gaaet ud paa det samme. I ovennævnte Værk af de russiske Kommunisters dygtigste Teoretiker, N. Bucharin, er denne da ogsaa i Stand til at underbygge sin Kritik med mangfoldige Citater fra ellers vidt forskellige Kredse. I Slutningen af Bogen nævner Bucharin dette som noget, der har den største Betydning for Kommunisterne: at de ligesom i den praktiske Kamp ogsaa i den ideologiske Kamp er i Stand til at paavise og udnytte alle Modsætningerne mellem Fjenden.

Af Forordet til den russiske Udgave fremgaar det, at Bogens Manuskript allerede var færdig i 1914, men paa Grund af de følgende urolige Tider blev den først udgivet i 1919. Ved Krigens Udbrud opholdt Bucharin sig i Wien, hvor han hørte Forelæsninger af Bøhm-Bawerk. I de følgende Aar blev han efterhaanden nødt til at flytte fra Land til Land: fra Østrig til Svejts, derfra til Stockholm; udvist fra Sverige rejste han til Norge, derfra igen til Amerika, hvorfra han endelig efter Revolutionen vendte tilbage til Rusland. Overalt benyttede han Lejligheden til at foretage nationaløkonomiske Studier. — Det skal straks siges, at man i dette Værk har en af de bedste kritiske Fremstillinger af Grænsenytteværdilæren og den Bøhm-Bawerkske Kapitalrenteteori. Argumentationen hviler helt igennem paa solid Grund og bæres af en omfattende Belæsthed, som dog ikke tynger, idet Citaterne altid træffer det centrale. Selvfølgelig lægger Bucharin ikke Skjul paa, at han er marxistisk Kommunist, men han har paa lykkelig Maade forstaaet at holde Fremstilling og Kritik af andres Opfattelse i een Baas, og sine egne Teorier i en anden Baas.

I Indledningen gives en Fremstilling af den borgerlige Nationaløkonomi efter Marx. Derefter behandles Grænsenytteteoriens metodiske Grundlag og Marxismen, Værditeorien samt Profitteorien (den Bøhm-Bawerkske Kapitalrenteteori). Endelig gives som en Slags Tillæg en kort Kritik af Tugan-Baranowskys Forsoningspolitik.

Indledningen anvender den materialistiske Historieopfattelse ved Forklaringen af de forskellige Teoriers Fremkomst. Den klassiske Nationaløkonomi med dens Lære om Frihandel var trods sin „Kosmopolitisme“ overordenlig national, idet den var det nødvendige teoretiske Produkt af den engelske Industri. Den historiske Skole fremkom som Reaktion herimod og var Udtryk for den tyske, tilbagestaaende Industris Ønsker om Toldbeskyttelse. Paapegningen af det nationalt og historisk særegne var derfor ganske naturlig. Den østrigske Skole endelig opstaar som Udtryk for „der Bourgeoisie der letzten Formation“ (Side 19). Det kapitalistiske Samfunds opadstigende Linie er nu standset og Nedgangen begynder. Heraf følger en Ændring i Kapitalistklassens Stilling, som kan udtrykkes ved de herhjemme kendte Slagord: fra at være aktiv er den blevet passiv. Kapitalisterne er blevet til „die Rentner“. Bucharin undersøger nu „die Rentners“ Psykologi, som har væsentlige Træk fælles med Grænsenyttéværdilæren. 1) Interessen samler sig om Forbruget — i Modsætning til tidligere om Produktionen. 2) Den sociale Følelse er forsvundet — Individualismen er mere udpræget end nogensinde. 3) „Die Rentners“ Angst for sociale Omvæltninger giver sig Udtryk i Lærens Afsky for al Historie og dens Fremhæven af det til alle Tider bestaaende (bl. a. i Bøhm-Bawerks Forklaring af Renten).

Det vilde have været en Styrke for Bucharin, om Grænsenytteteorien havde staaet som den herskende den Dag i Dag. Han vilde da især have kunnet pege paa den voksende Betydning, som Staternes øgede Gæld har givet „die Rentner“. Imidlertid kan Bucharin jo ikke komme udenom, at den „anglo-amerikanske“ Skole vinder mere og mere Terræn (Clark nævnes som Skolens første Repræsentant), men dette forklares ved, at den nuværende kapitalistiske Udvikling „bildet eine Epoche der letzten Anstrengung aller Kräfte der kapitalistischen Welt“ (Side 27). Kapitalens Forvandling til „Finanskapital“ drager paa ny en Del af Bourgeoisiet ind i Produktionssfæren og kræver til Ledere af Truster i høj Grad en aktiv Type, som er betydeligt mindre individualistisk end de tidligere Kapitalister. Paastanden om, at den nuværende Udvikling skyldes

en sidste Anstrengelse af Bourgeoisiet vilde det være interessant at faa uddybet nærmere, men Bucharin kommer ikke ind herpaa, sikkert af den gode Grund, at den Bevægelse, Bucharin er Talsmand for, som Støtte for Paastanden kun kan anføre en — ganske vist stærk — Tro.

Under Afsnittet om Teoriens metodiske Grundlag hævdes, at enhver Teori maa bygge paa en sociologisk Opfattelse af Samfundets Udvikling. Marx har som Grundlag den materialistiske Historieopfattelse med Anerkendelse af Samfundets stærke Indflydelse paa Individet, med Anerkendelse af enhver Samfundsforms historiske, forbigaaende Karakter og endelig Anerkendelse af Produktionens dominerende Rolle. Den østrigske Skole har ikke nogen direkte udtalt sociologisk Opfattelse, men paa alle disse 3 Punkter er den modsat Marxismens.

Marx bygger sin Lære paa Objektivismen, Østrigerne paa Subjektivismen. Denne Modsætning belyses fortræffeligt fra alle Sider. Med Sombart siges, at hos Marx er der ikke Tale om Individernes Motiver, men „um Limitation der individuellen Willkür der Wirtschaftssubjekte“. Og omvendt hos Østrigerne. Denne Begrænsning i Individernes Handlefrihed udøves af de sociale Forhold, Samfundet, som af Marx opfattes som noget selvstændigt og mere end den aritmetiske Sum af de enkelte Individier. Heroverfor staar de andre Nationaløkonomer med Paastanden om, at hvad der er rigtigt for den enkelte Person, gælder ogsaa for hele Samfundet. En subjektiv Skole, som ikke tager Hensyn til andet end de enkelte Individier, kan derfor aldrig naa til en rigtig Opfattelse af de konkrete Samfundsformer. — Selv naar man indrømmer Rigtigheden af al Kritiken imod den subjektive Skole, forekommer det mig dog at være farligt overhovedet ikke at tage Hensyn til Individernes Betydning.

Forstaaelse af den historiske Udvikling er ligeledes en Betingelse for at forstaa Samfundet. Ved Historie maa dog ikke alene forstaaes en Beskrivelse af Udviklingen. Man maa kunne paavise Forbindelsen mellem forskellige Fænomener for at kunne drage sine Slutninger om Fremtiden. Man finder f. Eks. den rent logiske Lov, at naar A, B, C er til Stede, maa ogsaa D indtræde. Dette bliver til den historiske Lov, naar man undersøger, hvornaar A, B, C faktisk er forekommet og paaviser at D da er fulgt efter. Det var denne Metode, de russiske Marxister anvendte, da de forudsagde „das Schicksal des Kapitalismus in Rusland“. — Østrigerens manglende historiske Forstaaelse paavises særligt ved Bøhm-Bawerks Kapitalbegreb.

Medens Marx ved Kapital forstaar en bestemt, historisk Samfundsdannelse knyttet til Produktionsforholdene, og ikke nogen Sum af materielle, producerede Produktionsmidler, definerer Bøhm-Bawerk netop Kapital som Indbegrebet af Produkter, tjenlige til at erhverve Goder. Det synes dog, som om man her kun strides om Ord. Det Marx kalder Produktionsmidler, kalder Bøhm-Bawerk for Kapital. Den berettigede Kritik fra Marxister kan da indskrænkes til, at B. B. ikke ogsaa behandler den historiske Samfundsdannelse, som Marx benævner Kapital. (At denne Terminologi stadig føles som væsentlig, fremgaar af en Anmeldelse i „Socialisten“ af Knud Korst's Samfundøkonomi, hvor Marxisten Hans Palbo netop bebrejder Korst, at han ikke benytter Ordet Kapital i samme Betydning som Marx).

Hvad endelig Forholdet mellem Produktion og Konsumtion angaar, da bestrider Marx naturligvis ikke, at Behovene altid danner Bevæggrunden til enhver økonomisk Virksomhed. Derimod hævder han, at Produktionen paa afgørende Maade indvirker paa Konsumtionen, for det første ved at Produktionen skaber Materialet for Konsumtionen, for det andet ved at den bestemmer Konsumtionens kvalitative Karakter og for det tredje ved at skabe nye Behov. (Denne Fremstilling findes ikke i „Das Kapital“, men i Indledningen til „Zur Kritik der politischen Ökonomie“). Foruden disse almindelige Regler, som gælder under alle Samfundsforhold, gælder særlige Regler for det kapitalistiske Samfund, nemlig de der er bestemt af Forholdet mellem Klasserne (dels Forholdet mellem den samlede Værdi og Arbejdslønnen og dels de forskellige Dele, hvori Merværdien spalter sig i Profit, Rente, Grundrente, Skatter o. s. v.). Af alt dette sluttes, at Dynamiken i Behovene bliver bestemt af Dynamiken i Produktionen.

Efter denne Undersøgelse af det metodiske Grundlag hos Marx og Grænsenyttelæren gaar Bucharin over til at give en kritisk Fremstilling af Grænsenyttelærens indre Opbygning og paavise de formelle Fejl ved Læren, idet han som Eksempel navnlig tager Bøhm-Bawerk. (Maa jeg i denne Forbindelse sige, at naar Professor Ohlin i en Anmeldelse her i Tidsskriftet af min Afhandling i Socialøkonomisk Samfunds Festskrift om Bøhm-Bawerk hævder, at et nærmere Studium af denne Forfatters Fejl ikke har synderlig Betydning, da kan hertil siges, at kun forsaavidt man ikke tillægger Dogmehistorie nogen Betydning, har Ohlin Ret. Hertil kommer at Bøhm-Bawerk endnu ingenlunde er udelukkende „historisk“. Jeg skal blot henvise til, at Bøhm-Bawerk i den nylig udkomne Bog af Karleby om

„Socialismen inför verkligheten“ behandles indgaaende som Repræsentant for den moderne Nationaløkonomi).

Bucharins Fremstilling af Grænsenyttelæren er, saavidt jeg kan se, en af de bedste kritiske Fremstillinger, som er skrevet. Teoriens (Böhm-Bawerks) Grundfejl er den at lade den subjektive Værdi — i et sammensat Samfund — blive bestemt af den objektive Værdi, som selv er afledet af den subjektive Værdi — altsaa en Cirkelslutning. Dette fremtræder særlig klart i Læren om Substitutionsnyttens, men kommer igen atter og atter ved Løsningen af forskellige Enkeltproblemer. Om Böhm-Bawerks kendte Opstilling af Køber- og Sælgerrækken overfor hinanden siges, at de ikke — hvad det formelle angaar — er andet end en udførlig Formulering af den forlængst bekendte Lov om Tilbud og Efterspørgsel. Hvad det reelle Indhold i Prisloven angaar, saa opstiller B. B. seks Faktorer som bestemmende for Prisens Højde. 1) Antal Efterspørgere efter Varen. Ifølge B. B. indgaar i dette Tal kun de „købelystne“, men ikke de, som i og for sig nok ønsker at faa Varen, men paa Grund af Prisens Højde „frivilligt“ holder sig borte fra Markedet. Altsaa — slutter Bucharin — „Antal Efterspørgere“ bestemmes som det samlede Antal Efterspørgere ÷ det Antal, som selv udelukker sig fra Køb. Det sidste Antal afhænger imidlertid af Markedsprisen, som paa sin Side igen bliver bestemt af „Antal Efterspørgere“. B. B. skulde herefter drage en Cirkelslutning. — Saa vidt jeg kan se begaar Bucharin en Fejl i sin Fremstilling. B. B. tænker nemlig kun paa Antal Efterspørgere i Forbindelse med deres subjektive Priser. Markedspriserne paavirkes ganske rigtigt af Antal Efterspørgere med subjektive Priser, der ligger højere end denne, men ikke af Efterspørgere, som har en lavere subjektiv Pris. Følgelig er det — teoretisk — ligegyldigt, om disse sidste melder sig paa Markedet, eller om de bliver hjemme. 2) Værdiens Højde bestemmes i Almindelighed efter, hvor stor Købernes Grænsenytte er. Her støder man efter Bucharin paa den uoverstigelige Vanskelighed, at Valget af Enhed er af ganske overordentlig Betydning. Skal en Landmand f. Eks. bruge 10 hl Vand, og han har 20 hl, er Vandets Grænsenytte lig 0. Dette dog kun under den Forudsætning, at man ikke som Maaleenhed vælger mere end 20 hl, thi i saa Fald vil Vandets Værdi blive meget stor. — For at tage et andet Eksempel: Lad 6 Godeenheder have følgende subjektive Værdier for A: 6, 5, 4, 3, 2, 1. Har A nu Raadighed over disse 6 Enheder, er hans Grænsenytte 1 og den samlede Pris $6 \cdot 1 = 6$.

Forandrer vi nu Enhedens Størrelse til at være dobbelt saa stor som tidligere, bliver den subjektive Værdi af de nye Enheder 1) $6 + 5 = 11$. 2) $4 + 3 = 7$. 3) $2 + 1 = 3$. Grænsenyttens er 3 og den samlede Pris bliver 3 (nye) Enheder gange 3 = 9, d. v. s. større end ved den mindre Enhed. Slaar vi 3 af de gamle Enheder sammen til en ny Enhed, bliver Grænsenyttens 6 og den samlede Pris 12. — I Forbindelse hermed benægter Bucharin, at en Køber med Efterspørgselsrækken 6, 5, 4, 3, 2, 1 faar en subjektiv Nytte paa $6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1$. Købernes Nytte bliver kun $6 \cdot 1 = 6$. Som man ser berøres herved Spørgsmaalet om Eksistensen af en „Konsumentrente“, men beklageligvis gaar Bucharin ikke nærmere ind paa Problemet.

Om Enhedens Betydning kan man iøvrigt anstille følgende Betragtninger. Teoretisk maa man opstille Efterspørgselsrækken som en kontinuerlig Kurve, saaledes at Enheden bliver uendelig lille. I Praksis maa den dog dannes med den mindste Forbrugsenhed som Enhed. Kurven bliver derved diskontinuerlig og faar Form som en Trappe. Imidlertid er det ikke sikkert, at Sælgeren i sin Udbuds række har samme Enhed som Efterspørgeren. Der kan da opstaa Problemer for Køberen om, hvorvidt han skal købe en Salgsenhed, som indeholder flere af hans Efterspørgselsenheder. For at afgøre dette maa han være klar over den samlede Nytte, som Salgsenheden giver ham, og det er givet, at han ved at sammenligne sin Grænsenyttens med den gennemsnitlige Nyttens af Salgsenhedens Antal Efterspørgselsenheder kommer til et lavere Tal for Grænsenyttens. Man maa altsaa formulere Sætningen saaledes, at det ikke er selve Grænsenyttens, men den samlede Nyttens af den sidstkøbte Enhed, der er prisbestemmende. Der rejser sig herved det interessante Spørgsmaal, om man faktisk har Eksempler paa, at Sælgerne ved at gøre Enheden større, har tvunget Prisen i Vejret. Man kan maaske sige, at dette Forhold finder Sted ved Arbejdslønnens Bestemmelse, idet Fagforeningerne ved at lade Arbejderne optræde som een Enhed i Stedet for hver for sig faktisk ophæver Betydningen af den enkelte Arbejders Grænsenyttens for Arbejdsgiverne. 3) Pengenes subjektive Værdi for Køberne. Denne bestemmes imidlertid af de faktiske Priser paa Varerne, saaledes at „die Bestimmungsgrund der Preise“ bliver forklaret ved Priserne selv. 4) Tallet paa udbudte Enheder. Som bestemmende herfor nævner B.B. a) rent naturlige Forhold. b) Sociale og retlige Forhold (Monopoler etc.). c) i vidt Omfang Produktionsomkostningernes Højde.

Om det sidste Punkt findes der iøvrigt intet i de Bøhm-Bawerkske Teorier, som udelukkende bygger paa de subjektive Værdier. Dette turde efter min Mening være den største Fejl hos Østrigeren, en Fejl som dog ikke begaas af alle Grænse-nytteteoretikere. (Saaledes ikke Birck). 5) Sælgerens subjektive Værdi. Bøhm-Bawerk giver heraf en dobbelt Formulering. a) den umiddelbare Grænse nytte er overordentlig lav (efter Bucharins Mening lig Nul). b) Markedsprisernes Højde er bestemmende for Sælgerens subjektive Værdi. Dette sidste er igen een af B. B.'s mange Cirkelslutninger. 6) Pengenes subjektive Værdi for Sælgerne. Saavel B. B.'s Fremstilling som Bucharins Kritik svarer til det under Punkt 3 anførte.

Bucharin gaar derefter over til en kritisk Fremstilling af Bøhm-Bawerks Kapitalrenteteori. Af denne Kritik skal her blot anføres enkelte Punkter, idet Læren jo i Tidens Løb er angrebet af de fleste Nationaløkonomer. Bucharin benægter — i Overensstemmelse med Marx — at der overhovedet kan være Tale om nogen „Waiting“ for Kapitalisterne og navnlig ikke i Forholdet til Arbejderne. Dette begrundes med, at den samfundsmæssige Produktion samtidig er fordelt paa de forskellige Produktionstrin og ikke foregaar saaledes, at Goder „af højere Orden“ først produceres og derefter Goder af stadig „lavere Orden“, indtil man tilsidst frembringer de færdige Konsumgoder. Det hævdes endvidere, at Arbejderne ikke for noget Forskud af Kapitalisterne, men tværtimod først (navnlig ved Stykarbejde) maa præstere Arbejde før de faar Lønnen. Disse 2 Paastande forekommer mig at være svagt underbyggede. Der henvises nok til, at Kapitalistklassen har monopoliseret Produktionsmidlerne, men hvorledes dette kan tjene som Bevis for Paastanden, kan jeg ikke indse. At Marx blev drevet til at benægte Eksistensen af „the Waiting“ kan forklares ved den Klang af noget etisk fortjenstfuldt af den enkelte Borger, som den klassiske Økonomi lagde i Ordet (abstinence). At Marxister i vore Dage, hvor Ordet ganske har tabt denne Klang, stadig opretholder Paastandene, synes mig at give Udtryk for en meget streng Ortodoksi.

De berømte 3 Grunde for, at Nutidens Goder er mere værd end Fremtidens, skildres med den sædvanlige Paapegen af de indre Modsigelser i B. B.'s Lære. Bucharin har dog overset en meget alvorlig Blottelse hos B. B. Jeg tænker paa det Sted, hvor den 3. Grund: den tekniske Overlegenhed hos Nutidens Goder, skal paavises. Bøhm-Bawerk har her opstillet en af sine sædvanlige Tabeller, der ganske rigtigt viser større Værdi for Nutidens Goder. Dette skyldes imidlertid, at han

har indarbejdet sine 2 første Grunde i Tallene (1) det forskellige Forhold mellem Behovene og Goderne til forskellig Tid. 2) den systematiske Undervurdering af fremtidige Goder). Dette er B. B. selv klar over og siger derfor, at han nu vil til at abstrahere fra disse 2 Grunde. Først laver han en ny Tabel, hvor han har abstraheret fra den ene Grund, og den viser selvfølgelig stadig — omend i mindre Grad — en teknisk Overlegenhed for Nutidsgoderne. Efter B. B.'s Løfte venter man nu, at der skal komme een Tabel til, hvor der ogsaa abstraheres fra den anden Grund. Da Overlegenheden imidlertid derved vilde forsvinde, bryder Bøhm-Bawerk pludselig af og siger, at man ved en saadan Abstraktion vilde komme ud i det ganske usandsynlige. Det er saadanne Hokus-pokus som gør, at Professor Bircks Karakteristik af Bøhm-Bawerk som Skolastiker maa betegnes som meget mild.

Som et „Anhang“ er tilføjet en kort Kritik af Tugan Baranowskys Forsoningspolitik.

Bucharin nævner i Forordet, at hans Bog er det eneste marxistiske Skrift, som giver en systematisk Kritik af den borgerlige teoretiske, økonomiske Tænkning. Man kan tilføje, at det overhovedet er et af de bedste teoretiske Arbejder i nyere Nationaløkonomi.

Henry Stjernqvist.

OSKAR JÆGER: *Finanslære*. En videnskabelig fremstilling av de offentlige samfunds, statens og kommunernes, økonomiske husholdning. Pris ca. 24 Kr. H. Aschehoug & Co. Oslo 1927.

Siden Falbe Hansens *Finansvidenskab* udkom, er der foreløbet mere end 30 Aar, i hvilke der ikke i den skandinaviske Literatur er fremkommet en fuldstændig og omfattende Fremstilling af de offentlige Finanser. Det maa derfor fra alle Sider hilses med Tilfredshed, at Professor Jæger har paabegyndt Udgivelsen af en *Finanslære*, og de foreliggende 3 første Hefter af dette Værk, hvori der først til almindelig Indledning gives en Fremstilling dels af *Finanslærens* Indhold og Opgave og af dens Udvikling og Literatur m. v., dels af Læren om Budgettet, og dernæst gives en Række interessante Kapitler om Statsudgifterne, har allerede hos Læseren underbygget Forventningen om at Bogen vil bringe en paa een Gang lødige og livfuld Behandling af det omfattende Stof. Bogen, der vil udkomme i ca. 12 Hefter à 3 Ark, antages at ville foreligge afsluttet inden Aarets Udgang, og den vil da blive gjort til Genstand for nærmere Omtale her i Tidsskriftet.
